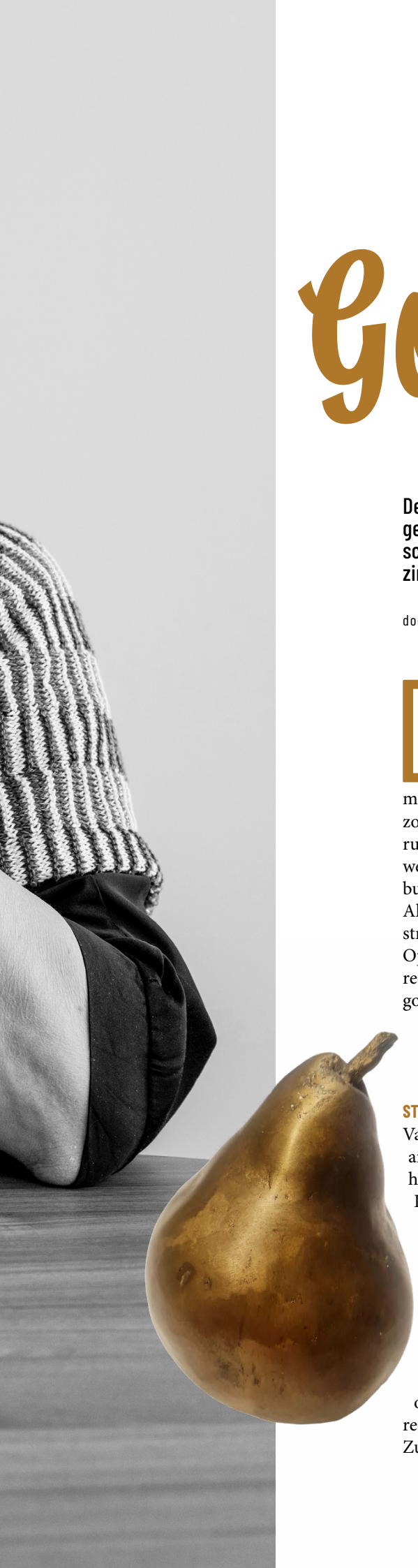

GoudenPeer STRAFRECHT

De Gouden Peer strafrecht is voor Petra van Kampen, sinds 1 maart advocaat-generaal bij de Hoge Raad. “Mijn hele werkende leven heb ik praktijk en wetenschap gecombineerd. In mijn huidige functie komen die prachtig samen. In die zin is dit echt de kers op de taart.”

door **Henriette van Wermeskerken** foto’s **Geert Snoeijer**

De reuring van de rechtszaal mist Petra van Kampen (1969) wel in haar nieuwe functie, al kwam zij als advocaat de laatste paar jaar al niet zo vaak meer in de rechtszaal. “Ik deed veel bijzonder strafrecht, zoals fraude en corruptiezaken. Met dat soort zaken heb je weinig zittingen en zit je vooral achter je bureau meters te maken in je dossiers.” Als advocaat-generaal krijgt ze met het strafrecht in de volle breedte te maken. Op actuele ontwikkelingen in het strafrecht – denk aan alles rond het Marengo-proces, OM-strafbeschikkingen, bedreigde advocaten – kan ze in dit interview gezien haar functie niet ingaan.

STRAFRECHTKANTOOR OPGERICHT

Van Kampen werd na haar afstuderen aio, universitair docent en universitair hoofddocent bij de Universiteit Leiden. In 1998 promoveerde zij. Haar proefschrift ging over deskundigenbewijs in strafzaken.

Drie jaar later startte ze als advocaat bij het toenmalige Nolst Trénité in Rotterdam, waar ze bijna tien jaar werkte. In 2010 begon Van Kampen met een aantal anderen – onder wie de afgelopen november na ziekte overleden Stijn Franken – een strafrechtkantoor in Amsterdam: Franken Zuur Van Baarlen Van Kampen Advocaten. “De periode dat ik met onder meer Stijn kantoor hield, zijn wel bepalend geweest voor mijn advocatuurlijke leven. In 2023 is het kantoor opgeheven. Stijn ging dichter bij zijn woonplaats werken. Ik ging naar Jebbink Soeteman, waar ik ook een geweldige tijd heb gehad.”

HAVENMENTALITEIT

“De eerste negen jaar als advocaat draaide ik ook piketdiensten”, vertelt Van Kampen. “Ik deed veel commuun strafrecht, zoals diefstal en geweld. Langzamerhand ben ik mij meer gaan richten op financieel-economische criminaliteit, zoals corruptie, fiscale fraude, milieudelicten en arbeidsongevallen, vooral in de Rotterdamse haven.”
De ‘Rotterdamse havenmentaliteit’ ligt Van Kampen trouwens nog steeds goed: praktisch en daadkrachtig.

IETS HEEL ANDERS

De ziekte en het aanstaande overlijden van Stijn Franken, niet alleen haar collega in de advocatuur maar ook als hoogleraar bij de Universiteit Utrecht en bovendien een dierbare vriend, zetten Van Kampen aan het denken. “Je beseft weer: het leven kan zó afgelopen zijn. Dan ga je nadenken over wat je nog zou willen. Behalve advocaat was ik hoogleraar Strafrechtspraktijk in Utrecht. Stijn was daarin mijn voorganger; hij werd daarna hoogleraar straf(proces)recht. En ik was

"Het strafrecht, met levenslange vrijheidsberoving als ultieme sanctie, is voor mij het meest wezenlijke rechtsgebied"

raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Tweeenhalve baan had ik, in de wetenschap en in de rechtspraktijk. Ik had zin om iets heel anders te gaan doen. De functie als advocaat-generaal bij de Hoge Raad kwam als geroepen. Alles wat ik eerder heb gedaan komt nu samen."

MENSENRECHTEN

Strafrecht is een fascinerend rechtsgebied omdat …

"Of fascinerend het juiste woord is, weet ik niet. Strafrecht is het rechtsgebied waar de ultieme sanctie levenslange vrijheidsberoving van burgers is. Dat maakt het strafrecht voor mij het meest wezenlijke rechtsgebied van alle rechtsgebieden. Dat vond ik al tijdens mijn studie. Strafrecht raakt alle lagen van de maatschappij. Van een dakloze die een simpele diefstal zou hebben gepleegd tot een financieel directeur die verdacht wordt van een complexe fraude. Strafrecht heeft te maken met de fundamentele mensenrechten en met moraal en fatsoen. Voor de mensen die met strafrecht te maken krijgen is het ingrijpend, zowel voor verdachten als voor slachtoffers. Het raakt hun leven in allerlei opzichten. Dat geldt ook voor kleine zaken. Voor de individuele burger is elke strafzaak groot. Elke maatschappij krijgt de criminaliteit die ze verdient, zei de negentiende-eeuwse Franse criminoloog Lacassagne. Hoe met verdachten en veroordeelden wordt omgegaan zegt veel over de maatschappij. Heeft een samenleving geen compassie en geen aandacht voor resocialisatie, dan komt dat als een boemerang terug. Vrijheidsberoving is een vorm van uitsluiting. Daar moet je zorgvuldig mee omgaan. Dat is de enige manier waarop je het vertrouwen in het strafrecht kunt bewaren."

Mijn finest hour tot nog toe is …

"Mijn recente benoeming tot advocaat-generaal. Ik heb meer mijlpalen in mijn carrière meegemaakt, maar dit is de kers op de taart. Ik vind het geweldig. Een collega zei mij ooit dat dit de meest fantastische baan is die je kunt hebben, en daar ben ik het, hoewel ik nog maar kort in deze functie werkzaam ben, helemaal mee eens. Ik beschouw het als een luxe dat ik hier de hele dag in relatieve rust bezig mag zijn met de juridische finesses in strafzaken en de Hoge Raad daarover mag adviseren. Ik heb mijn hele werkende leven praktijk en wetenschap gecombineerd. Behalve advocaat was ik sinds april 2010 hoogleraar in Utrecht en sinds 2023 raadsheer-plaatsvervanger. Die combinatie komt samen in mijn huidige functie. Mijn hoogleraarschap en mijn raadsheer-plaatsvervangerschap heb ik neergelegd. Wel blijf ik redactielid van het *Nederlands Juristenblad*. Het gebeurt niet vaak dat een strafrechtadvocaat als advocaat-generaal bij de Hoge Raad wordt benoemd. Ik ben de tweede, na Taru Spronken, die op 1 maart afscheid heeft genomen van het parket."

De laatste keer dat ik thuis enthousiast over mijn vakgebied vertelde …

"Dat zal gisteren of mogelijk zelfs vanmorgen zijn geweest. Ik praat veel over mijn vakgebied, over alles wat met strafrecht te maken heeft. Ik zit er al zo lang in; het is een geïntegreerd onderdeel van mijn leven geworden. Veel van het dagelijkse nieuws heeft met strafrecht en strafzaken te maken, en mensen praten daarover. Uiteraard praat ik nooit over concrete strafzaken.
Elk gesprek over het vak brengt je verder, ook als het een praatje is met iemand die niets met het vak te maken heeft. Juist outsiders stellen vragen die je scherper maken. Met collega's praat je

DE 'PEERS' STRAFRECHT

Edwin Bleichrodt (PG Hoge Raad) • **Matthias Borgers** (Hoge Raad) • **Anis Boumanjal** (Boumanjal & Vingerling Advocaten) • **Petra Breukink** (Spijker Strafrechtadvocaten) • **Sven Brinkhoff** (Universiteit van Amsterdam/raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof 's-Hertogenbosch) • **Ayse Çimen** (Takens Admiraal Advocaten) • **Jan Crijns** (Universiteit Leiden) • **Marieke Dubelaar** (Radboud Universiteit/raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Amsterdam) • **Christian Flokstra** (Luns van der Velden Advocaten) • **Veerle Hammerstein** (Van Gessel Advocaten) • **Jacco Janssen** (Rechtbank Rotterdam) • **Sander Janssen** (Cleerdin & Hamer) • **Willem Jebbink** (Jebbink Soeteman) • **Petra van Kampen** (AG Hoge Raad) • **Piet Hein van Kempen** (AG Hoge Raad/Radboud Universiteit) • **Geert-Jan Knoops** (Knoops' advocaten) • **Richard Korver** (bureau Brandeis) • **Joep Lindeman** (Universiteit Utrecht) • **Patrick van der Meij** (Cleerdin & Hamer/Universiteit Leiden) • **Sonja Meijer** (Vrije Universiteit/rechter-plaatsvervanger rechtbank Amsterdam) • **Joost Nan** (Erasmus Universiteit) • **Jirko Patist** (Landelijk Parket) • **Laura Peters** (Rijksuniversiteit Groningen) • **Simcha Plas** (Kötter L'Homme Plasman advocaten) • **Koos Plooij** (Ressortsparket Amsterdam) • **Justus Reisinger** (Van Boom Advocaten) • **Tamara Trotman** (Hoge Raad) • **Meta Vaandrager** (Rechtbank Amsterdam) • **Laura Versluis** (Versluis Advocatuur) • **Tim Vis** (Vis & Van Reydt Advocaten) • **Jan Vlug** (Vlug Huisman Bischop)

De 'peers' zijn degenen die de beste uit hun midden mogen kiezen, de Gouden Peer. Niet iedereen maakt gebruik van zijn of haar stemrecht. Van de 31 strafrechtelijke peers hebben er 22 hun stem uitgebracht.

natuurlijk meer juridisch georiënteerd: waarom vind je dat iets wel of niet kan? Dat helpt om alles zo helder mogelijk te formuleren."

Mijn ambitie is om…

"Mijn ambitie als advocaat-generaal is om conclusies te schrijven die duidelijk maken waarom ik iets vind en hoe ik daar kom, niet alleen voor de raadsheren in de Hoge Raad maar ook voor anderen. Verder is het mijn ambitie om meer balans te creëren tussen werk en privé. Een beetje onthaasting zou welkom zijn. Dat gaat denk ik wel lukken, nu ik van tweeënhalve baan naar één baan ben gegaan. Ik heb altijd veel gewerkt. Hoeveel uur per week heb ik nooit geteld, maar dat het altijd meer dan veertig was, dat geloof ik wel. Dat zal in mijn huidige functie niet anders zijn."

VAN DE JURY

De Gouden Peer strafrecht is alweer de negende in de huidige serie. De overtuigende winnaar is Petra van Kampen, die daar zelf trouwens wat verbaasd over was. Haar uitverkiezing zal er – net als bij een aantal eerdere Gouden Peren – mee te maken hebben dat ze, voordat ze recent overstapte naar het parket bij de Hoge Raad, zowel in de praktijk als in de wetenschap werkzaam was.

Het viel nog niet mee om de lijst *peers* voor het strafrecht samen te stellen. De groep juristen die op dit rechtsgebied actief is, is namelijk groot. Waarbij sommigen heel zichtbaar zijn (en regelmatig in de media opduiken), terwijl anderen hoofdzakelijk op de achtergrond opereren. Omdat *Mr.* niet zelf alle wijsheid in pacht heeft, leggen we de conceptlijsten steeds voor aan hulptroepen: we vragen enkele mensen die goed zijn ingevoerd op het betreffende rechtsgebied om mee te denken. Vaak komen zij ook nog met suggesties; we hadden deze keer met gemak een lijst van vijftig kunnen samenstellen. Maar dat is te veel. Na input van de 'meedenkers' zijn 31 namen overgebleven. Juristen die zich hoofdzakelijk met financieel-economisch en milieustrafrecht bezighouden hebben we buiten beschouwing gelaten. Dat geldt ook voor 'pensionado's' en juristen die niet meer zo actief zijn als voorheen. Zij kunnen nog steeds heel goed zijn, maar we reiken de prijs het liefst uit aan iemand die dagelijks bezig is met strafrecht.

Deze Gouden Peer is al de vierde in de huidige serie die naar een vrouw gaat. Dat is een opmerkelijk verschil met de Gouden Peren die Mr. tussen 2007 en 2010 uitreikte. Van de dertig Gouden Peren van toen ging er welgeteld één naar een vrouw. Niet verwonderlijk; het aantal vrouwen op de lijsten met *peers* was destijds meestal niet groot. Ook dat is tegenwoordig anders. *The Times They Are a-Changin'* – gelukkig maar.

Namens de jury, Karen Rijlaarsdam (eindredacteur)

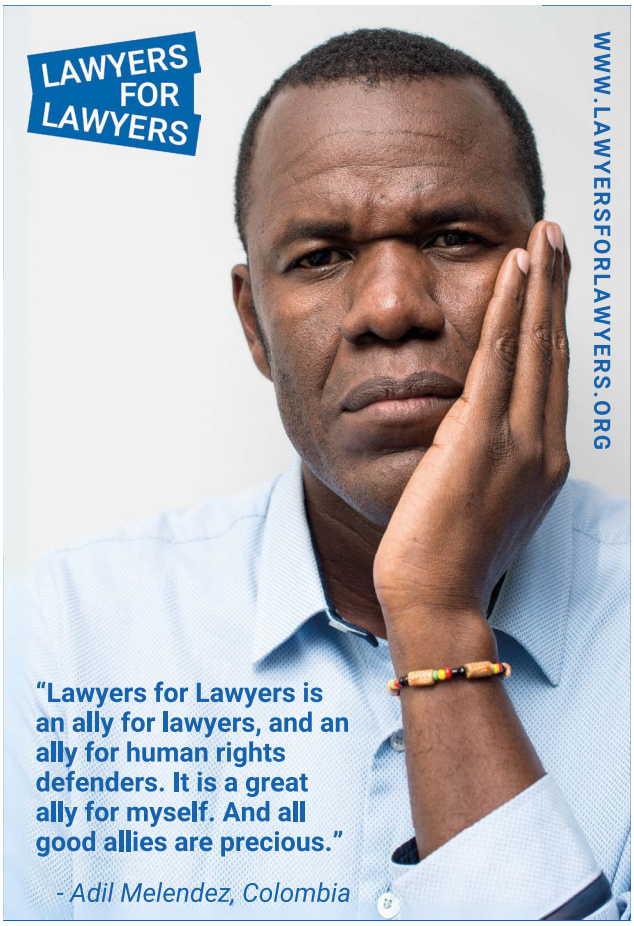

CPO

Mr. KENNIS-PARTNER

KBvG
Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders

Laat je informeren en inspireren door onze Kennispartners

branchout

NGB

LEXXYN GROEP

OUTVIE
Connecting Knowledge & Networking

Bekijk ze op **mr-online.nl/kennispartners**

"Het is een luxe om hier de hele dag bezig te zijn met de juridische finesses in strafzaken en de Hoge Raad te adviseren"

Als ik één ding in het strafrecht zou kunnen veranderen, is dat …
"In de afgelopen jaren is een grote hoeveelheid preventieve maatregelen ingevoerd. Dan moet je denken aan bijzondere voorwaarden, verbonden aan voorwaardelijke vrijheidsstraffen of voorwaardelijke invrijheidsstellingen. Daarbij gaat het onder meer om gebieds- en contactverboden, meldplichten en gedragsaanwijzingen. Die maatregelen zijn officieel geen 'straf', maar beperken wel in aanzienlijke mate de vrijheid van de persoon die ze opgelegd krijgt. Die ervaart de maatregelen vaak wél als straf, als toevoeging van leed. De reclassering moet toezien op de naleving van dergelijke voorwaarden. Worden ze niet nageleefd, dan kan om die reden een straf volgen, ook zonder dat er een strafbaar feit is gepleegd. Daarbij komt dat het toezicht door de reclassering heel lang kan duren. Over dat alles valt veel te zeggen, zowel vanuit strafrechtelijk perspectief als vanuit het perspectief van de maatschappij. In 2022 schreef ik over dit onderwerp een preadvies voor de Nederlandse Juristen Vereniging, samen met Johannes Bijlsma en Stijn Franken: *Altijd een komma, nooit een punt? Reclassering, toezicht en resocialisatie.* Het thema van de preadviezen was 'De repressieve samenleving.'"

Mijn vrije tijd besteed ik graag aan …
"Edelsmeden. Tenminste, dat wíl ik gaan doen. Ik ben ooit begonnen aan de deeltijdopleiding edelsmeden in Schoonhoven, een jaar of acht geleden, maar daar ben ik mee gestopt want het kostte te veel tijd. Ik hoop het edelsmeden weer op te kunnen pakken. Dat vond ik geweldig om te doen. Om naar een vakschool te gaan, dingen te maken met je handen, juist als je altijd met je hoofd werkt. Dat heb ik van geen vreemde: mijn vader was onderhoudsbankwerker en maakte in zijn vrije tijd bijvoorbeeld zonnewijzers. Zijn vader was onder meer nettenboeter en knoopte wandkleden. Ik hoop mooie dingen te maken waarbij ik een voorliefde heb voor combinaties van materialen, bijvoorbeeld zilver met vilt of ander textiel. Van goud houd ik niet – waarbij ik voor de Gouden Peer graag een uitzondering maak. Verder wandel ik regelmatig met de hond. Ik heb een Ierse setter van nu twee jaar, een beetje een ongeleid projectiel. Ze heeft een consistente hand nodig. Of ik die heb, is dan wel weer vraag twee."

Ik heb de Gouden Peer gewonnen omdat …
"Dat weet ik niet. Omdat ik nog maar kort advocaat-generaal ben zal het vooral te maken hebben met mijn werk als advocaat. Het grote aantal advocaten op de lijst met *peers* duidt daar ook op. Op die lijst staan veel mensen met indrukwekkende verdiensten. Ik kan er zo nog een aantal bedenken die niet op de lijst staan. Ik had niet verwacht dat ik zou winnen en ik beschouw het als een grote eer."

Zelf heb ik gestemd op …
"Ik heb gestemd op een van de zeer knappe koppen op de lijst."

In 2007 ging de Gouden Peer naar Jan Watse Fokkens, destijds procureur-generaal bij de Hoge Raad. Hoe voelt het om zijn opvolger te zijn?
"Jan Watse Fokkens is voor mij een fenomeen. Hij doceerde in de Specialisatieopleiding voor strafrechtadvocaten in Utrecht toen ik die volgde en ook nog toen ik daarvoor als hoogleraar verantwoordelijk voor was. Fokkens had de gave om bewijsrechtelijke onderwerpen zó uit te leggen dat ook ik begreep waarom iets was zoals het was, waarom het juridisch zo in elkaar zat, en dus ook waar mijn gedachtenkronkel zat. Tegenwoordig doceert de huidige procureur-generaal Edwin Bleichrodt daar. Ook hij doet dat fantastisch."

Was de Gouden Peer echt van goud geweest en zou hij worden omgesmolten, dan was de opbrengst (zo'n 50.000 euro) voor …
"Dat bedrag is voor de sociale advocatuur. Sociaal advocaten doen waardevol en onderbetaald werk voor mensen die dat nodig hebben. Voor een deel van het werk worden ze helemaal niet betaald, want veel uren zijn niet declarabel. De sociale advocatuur heeft een belangrijke functie in de rechtsstaat en de strafrechtketen in de zin van de toegang tot het recht en kan wel wat steun gebruiken." •

EERDERE GOUDEN PEREN

- Februari 2025 Gouden Peer arbeidsrecht: **Stefan Sagel** (De Brauw Blackstone Westbroek/Universiteit Leiden)
- April 2025 Gouden Peer contractenrecht: **Mark Wissink** (parket-generaal Hoge Raad/Rijksuniversiteit Groningen)
- Juni 2025 Gouden Peer familierecht: **Wendy Schrama** (Universiteit Utrecht/UCERF)
- September 2025 Gouden Peer ondernemingsrecht: **Harm-Jan de Kluiver** (Radboud Universiteit/Universiteit van Amsterdam)
- Oktober 2025 Gouden Peer bestuursrecht: **Rob Widdershoven** (Universiteit Utrecht/advocaat-generaal bestuursrecht)
- December 2025 Gouden Peer intellectueel eigendomsrecht: **Dirk Visser** (Visser Schaap & Kreijger/Universiteit Leiden)
- Februari 2026 Gouden Peer insolventierecht: **Femke Damsteegt** (Hoge Raad)
- April 2026 Gouden Peer gezondheidsrecht: **Melita van der Mersch** (Velink & De Die)